

Forfulgt jøde: Tak for livet i en frygtelig tid

MEDMENNESKELIGHED: Mange jøder blev under krigen hjulpet til Sverige ved at blive sejlet fra Køge. Nu siger en af dem en dybfølt tak for hjælpen til de Køgeborgere, der risikerede deres liv for at redde hans.

Af Torben Thorsø

KØGE/SVERIGE: Da mørket var tættest hastede gruppen af mennesker den korte vej fra Teaterbygningen til Havnen. De få hundrede meter kunne betyde, at de blev ført i sikkerhed - men det kunne også være den visse død, hvis de blev opdaget!

Klokken to om natten blev de stuvet ned i en fiskekutter og sejladsen mod Sverige begyndte. Der var nervøsitet og spænding på båden. Da de var halvvejs stoppede skipper motoren og der blev stille på båden, mens den lå og vuggede i Øresund. Skipper mente, at der var et tysk skib i nærheden. Men de blev ikke opdaget og klokken fire om morgenen den 7. oktober 1943 nåede flygtningene en sikker i havn i Skanör, hvor de blev indkvarteret på en skole.

Af hjertet tak

Det blev til en god modtagelse, og den nu 98-årige Hans Goldstein husker, at de for første gang i tre år fik serveret rigtig kaffe.

Nu vil han meget gerne sige tak til de mennesker, der gjorde det muligt, at han og resten af gruppen blev ført i sikkerhed, da jøderne blev forfulgt under krigen.

- Det var en frygtelig tid siger Hans Goldstein og fortsætter:

Sømandshjemmet i Køge var også et af de steder, hvor der blev skjult flygtningen for den tyske besættelsesmagt. Sømandshjemmet lå på Havnen i Køge, men er senere blevet revet ned.

Foto: Køge Arkiverne

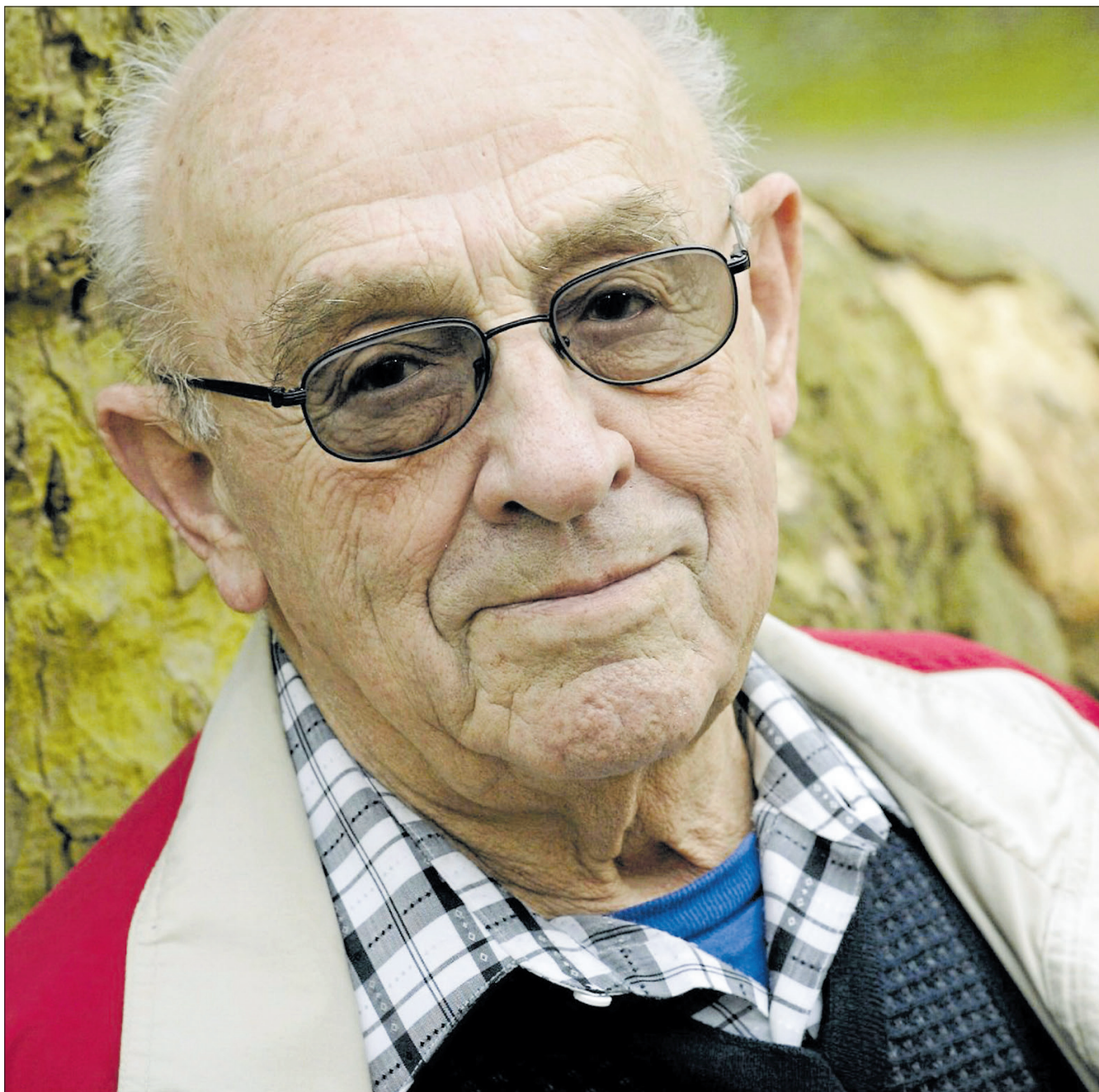
- Vi fik aldrig sagt ordentligt tak til de mange, der hjalp os. Jeg er stadig i live og jeg siger derfor nu, på vegne af os alle - også de, som ikke er mere - tak til de mange personer og institutioner, der med fare for deres eget liv og velfærd hjalp os jøder med flugten til Sverige.

Han kalder sin egen historie for en solstrålehistorie i en mørk tid.

- Mange har talt om, at der skulle betales for at blive sejlet til Sverige - men vi blev ikke afkrævet nogen form for betaling, selv om skipperen og besætningen risikerede såvel deres liv som deres kutter, hvis vi var blevet taget af tyskerne. Skipperen sejlede os af ren medmenneskelighed, fortæller Hans Goldstein.

Forfølgelse

Hans egen historie frem mod flugten til Sverige begyndte i Wien, hvor han efter Krystalnatten blev hjulpet ud af landet af en redningsorganisation.

Hans Goldstein flygtede under krigen til Sverige med hjælp fra modige borgere i Køge. Dem vil han nu gerne takke for den livsvigtige støtte i en barsk tid.

Privatfoto

Hans Goldstein kom i 1938 til Danmark, hvor han begyndte i landbrugslære på en gård i Midtjylland. Han var dermed en del af de mange unge jøder, der også kom til Køge-området. Her fik de blandt andet arbejde på gårdene Gl. Lellinge Gård, Fuglsanggård og Egemosegård.

Halvdelen af hans familie kom ikke af sted i tide - onkler, tanter, fætre og kusiner blev myrdet af tyskerne. Moderen blev gasset i KZ-lejren i Auschwitz, mens det lykkedes Hans Goldsteins far - efter et KZ-ophold i Dachau

- at komme til USA. Resten af hans liv bebrejdede sig selv, at han havde overlevet.

Den 1. og 2. oktober 1943 satte tyskerne gang i jødeanholdelserne i Danmark, og de unge jøder måtte gå under jorden. Tyskerne forsøgte forgæves at få navnelister udleveret af Politiet i Roskilde og i gruppen af unge jøder forsøgte flere gange at flygte - først fra Rungsted så fra Gilleleje, men disse forsøg mislykkedes.

Lykkens gang

Via gruppens netværk fik de kontakt med den social-

demokratiske modstandsmand, Knud Damgaard - senere folketingsmand og medstifter af De danske Hjemmeværnsforeninger.

Den 6. oktober 1943 havde Knud Damgaard arrangeret deres 3. flugtforsøg, det skulle foregå fra Køge, og tredje gang blev lykkens gang.

Gruppen mødtes først på Valby Station, hvor Damgaard gav dem billetter til toget og de fornødne instruktioner. Da de ankom til Køge ved femtiden om eftermiddagen blev de ført til Teaterbygningen, hvor de blev skjult sammen med

Her er en deling tyske soldater fotograferet, da de er ved at forlade Køge i forbindelse med, at tyskerne har overgivet sig. Billedet er fra bogen Køge under besættelsen 1940-45 af Henning Bjørn. Billedet er oprindeligt taget af Ib Don Johansen og venligst udlånt af Køge Arkiverne

20 andre jødiske flygtninge. Et lille barn, der græd, fik en sovepille så gruppen ikke blev afsløret.

Mange andre jøder blev i Køge-området hjulpet i deres flugt fra tyskerne - her fik de hjælp til at skjule sig og hjælp til at blive sejlet til Sverige.

I Køge Bugt området var det blandt andet Mosede, Køge, Strøby Ladeplads og Gjorslev, der var »udskibningshavne«.

Den 7. oktober 1943 var en særdeles travl nat for her samledes over 400 jøder i Køge-området og blev skjult på gården »Tammoseholm« i Strøby Ladeplads. Natten til den 8. oktober blev smuglet ud i to stenfiskerfartøjer og sejlet til Klagshamn i Sverige.

Det er danmarkshistoriens allerstørste samlede redningsaktion.

Desværre gik det ikke altid

Som resten af Danmarks byer, så var Køge også besat af de tyske tropper under krigen. Her er det fra Køge Torv, med Kirkestræde til højre i billedet.
Foto: Køge Arkiverne

Under krigen blev Teaterbygningen i Køge brugt til at skjule jøder, for de kunne afskibes til sikkerheden i Sverige. Sådan så bygningen i Køge ud på den tid.
Foto: Køge Arkiverne

lige godt. På Sømandshjemmet på Køge Havn blev 30 jøder »stukket« af tyske håndlangere. Efter tyskernes anholdelse af jøderne, havnede de fleste i Theresienstadt.

Sidst i maj 1945 kom Goldstein tilbage til Danmark, hvor han blev uddannet som revisor og han er trods sine 98 år fortsat et aktivt medlem i bestyrelsen af foreningen »NewOutlook«, Den dansk-jødiske fredsbevægelse.

Vigtig mindesten

Når vi i dag skriver 2017, så nærmer vi os 75-året for jødernes redning fra Køge. I den anledning arbejder Hjemmeværnsforeningen for Køge og omegn på at skaffe midler til en mindesten, der kan markere den uselviske indsats, der blev gjort under krigen. Det initiativ hilser Hans Goldstein velkommen:

- Det glæder mig meget, at hjemmeværnsforeningen i Køge vil rejse en mindesten over jødernes flugt og redning fra Køge. Det er meget, meget vigtigt, at nogen gør en indsats for at synliggøre og fastholde erindringen om den hjælp Køgeborgerne gav jøderne. Mange hundrede andre jøder skylder også borgerne i Køge-området en stor tak for deres uselviske indsats under krigen, siger han og fortsætter:

- Husk nu at invitere mig til indvielsen af mindestenen.

Hans Goldstein bor i dag i Frederiksberg Kommune.

FAKTA

- Artiklen er bygget på research og referater som Bruno Juul har foretaget i forbindelse med interview af Hans Goldstein.
- Der har desuden været værdifuld hjælp fra Køge Arkiverne til det historiske billedmateriale, der ledsager artiklen.
- Bruno Juul er næstformand hos Hjemmeværnsforeningen for Køge og omegn.

Årets Hummermøde uden humbug

STATUS: Foreningen Hummeren kunne på generalforsamlingen se tilbage på et år med gode resultater.

Af Torben Thorsø

KØGE: Den årlige generalforsamling i foreningen Hummeren gik lige efter planen og helt uden dramatik eller humbug, lyder det fra de entusiastiske skibsbyggere.

Formanden, Per Sørensen, der i øvrigt blev genvalgt aflagde beretning og sagde blandt andet at aktivitetsniveauet havde været højt med Hummerdage, Kyndelmis-sedeltagelse, ture og foredrag for de 135 medlemmer.

Foreningen var desuden repræsenteret på et stort seminar for skibsbyggere af udenlandske replika-træskibe fra 1600- og 1700 tallet.

- Vi kan lære meget af deres erfaringer, sagde Per

Her er det fra venneforeningens standerhejsning ved starten af projektet. Fra venstre: bestyrelsesmedlemmerne Jesper Hansen, Kai Elmquist, Per Sørensen og projektudvikler Christian Lemée.

Sørensen med henvisning til planerne om et fuldska-la-byggeri i Køge af Christi-

an den 4.'s fregat Hummeren - på 35 meter, med 3 master og 22 kanoner!

- I år bliver afgørende for projektet. Der skal skaffes penge fra relevante fonde, i første omgang til en større dæksbåd til Hummeren. Et renæssanceværft skal etableres før kølen kan lægges og det hele skal løbende kunne følges af offentligheden, fortsatte han.

Formanden takkede sponsorer, kommunen, lokalpressen, vennerne i Køge Maritime Modelbyggerlaug - og foreningens medlemmer for den uundværlige opbakning og støtte.

På generalforsamlingen blev Per Bøgelund-Hansen indvalgt som en af to suppleanter i stedet for afgående Henning Jakobsen.

Til slut lød der en opfordring til gamle skibsbyggere og folk med interesse for 1600 tallets maritime skibshistorie. De er meget velkomne som medlemmer. Man kan læse mere om foreningen og projektet på hummerensvenner.dk og hummeren.com.

Hot Rod Greasers i kælderen

KØGE: HOT ROD GREASERS står på scenen i Hugos Kælder torsdag den 30. marts klokken 20. Bandet spiller rockabilly - swingende rock'n'roll som den var i begyndelsen, og som den har inspireret og glædet verden lige siden.

Lige fra 50'ernes Elvis, Burnettes, Eddie Cochran og Carl Perkins over 60'erne og 70'ernes Link Wray og Robert Gordon frem til 80'ernes Stray Cats.

Danseglad musik med fæn-

Der er klassisk rockabilly med Hot Rod Greasers på programmet hos Hugo's 30. marts.

gende melodier, energisk og fingerfærdigt fremført.

Herfølge
KIRKE

Koncert

Torsdag d. 30. marts • kl. 19.30

I pausen byder vi på en forfriskning

Lad det swinge ... Lad det swinge ...

Det er lige det du kan opleve når ...

"Blå mandag Jazzband" giver koncert i den nyrenoverede Herfølge kirke.

De spiller og synger traditionel Jazz iblandet spirituals og Gospel.

Man bliver ganske simpelt i godt humør af det. De har med stor succes 2 gange tidligere givet koncert her i Herfølge Kirke.

Fri entre

Herfølge Menighedsråd

TÆNDER MED TRYGHEDSGARANTI

- Vi fik 5 års garanti på vores nye tænder. Det taler for sig selv. Og vi bliver hjulpet gratis på nærmeste Tandprotetikerens klinik, hvis der sker noget, når vi er ude og rejse. Ved siden af det har vi tegnet et abonnement, så vi aldrig mere får store udgifter til tænder.

TandproTetiker

Tandlægehuset • Bjerggade 7 • Køge
www.tpt.dk • Tlf. 56 63 83 00

Tilfredshedsgaranti • Betaling over op til 5 år • ISO 9001 kvalitets-certificeret